

Hagyományok és szokások
Sokszínű szokások, sokszínű emberiség

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

5. évfolyam

Programcsomag:
Én és a világ

A modul szerzői: IFA Műhely (Dr. Mihály Ottó, Dr. Falus Katalin, Jakab György, F. Kristóf Mária, Czincz Józsefné, Iván Márta, Janicsek Lajos Tamás, Kálmán Katalin, Kolláth Erzsébet, Márcz Klára, Molnár Géza, Molnár Zsuzsa, Montay Beáta, Tölgyesi Livia, Ursu Zsuzsa, Zsigmond Otília, Zágon Bertalanné)

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	10-11 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A nemzeti és egyetemes emberi identitás formálása, erősítése
A modul témái, tartalma	Témák: Természet-földrajzi, társadalmi környezetünk: lakóhely – szokások, hagyományok, életmódok, kultúrák Tartalom: Történelmi és mai szokások, hagyományok.
Megelőző tapasztalat	A magyar és egyetemes történelmi múlt egyes elemeinek élményszerű felelevenítése
Ajánlott továbbhaladási irány	Ma is élő szokások, hagyományok gyűjtése – ismeretszerzési és feldolgozási képesség fejlesztése, időbeliség szerepének megértetése – térbeli tájékozódás fejlesztése
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság, identitás Önszabályozás: tolerancia A szociális készségekhez szükséges kognitív készségek: információkezelés, kritikai gondolkodás, kreativitás (társadalmi és történelmi jelenségek okainak meglátása, folyamatosság és változás meglátása a társadalmi-történelmi folyamatokban, értékelési képesség, tájékozódási képesség térben, időben, földrajzi környezet hatásainak megértése) Társas kompetenciák: kommunikáció, empátia, együttműködés
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz, tantárgyakhoz: Hon- és népismeret, történelem Más modulokhoz: Szabályok szerepe; Tények és értékek; Ősi magyar szokások, hagyományok
Támogató rendszer	<i>Pásztorok, keljünk fel.</i> In: Raffay Katalin: Ötödik daloskönyvem. (5. o.). Apáczai Kiadó. Celldömölk, 2003 Regösének Farsang: Húsvét: Krisztus feltámad Pünkösd: Pünkösdkirályné-járás Keresztény ünnepek, szokások Zsidó ünnepek, szokások, Iszlám ünnepek, szokások Magyar Értelmező Kéziszótár, Gandhi, számítógépes oldalak, szókártya, időszalag

Módszertani ajánlás

A modul megtartásához szükséges eszközök nélkül a sikeresség nem biztosítható:

Keresztény naptár, őskor, ókor, középkor történetével foglalkozó képes kiadványok, DVD vagy film ősi szertartásokról (interneten kereshető), Gandhi című film (http://www.mirax.hu/used%20pages/filmleiras/gandhi_DVD.htm).

I/a Az előzetes ismeretek feltárása:

Ósi hagyományok, szokások: időjárás- és természetjósítás, házasságjósító, varázsló nap, (termékenységvarázslás), locsolkodás, komálás, mátkálás, dologtöltő napok, arató ünnepek, farsangolás, bálozás.

A keresztény valláshoz kapcsolódó szokások, hagyományok pl.: megszentelés, vízszentelés, gyertyaszentelés, balázsáldás, hamvazás, böjt, körmenet;

püNKÖSDI királyválasztás, búcsúnapok, búcsújárás, szüreti szokások, Gergely-járás, halottakra emlékezés, különböző ünnepkörökhöz (Húsvét, Karácsony)

kapcsolódó szokások stb.

Más vallások ünnepei, szokásai: pészach, purim, chanuka, zarándoklat Mekkába.

Családi ünnep: ajándékozás, vendégvárás, vendéglátás.

A felsorolt fogalmakat szókártyákra vagy csomagolópapírra írjuk, vagy csak egyszerűen kerüljenek fel a táblára. Frontálisan vagy csoportokon belül jelöljék, hogy mely fogalmakkal kapcsolatban rendelkeznek ismeretekkel, az ismeretlen fogalmak közül melyekkel szeretnének megismerkedni. Célszerű a szókártyás megoldás, mert könnyen lehet a táblán majd csoportosítani.

Költs el egy húszast! mindenkinek vagy elméletben, vagy korongokban 20 db „pénze” van. Aszerint helyezi el vagy jelöli pöttyökkel megfelelő számban, amennyire ismeri a fogalmat. Lehet 2x20 jellel játszani. Az ismertet pl. pirossal, a megismerni kívántat kézzel jelölik. Összegezőként a pöttyök számából könnyen eldönthető a sorrend.

Célszerű a feldolgozást megelőzően bemutatni azokat a könyveket, amelyek segíthetik a témakörben való tájékozódást. Tekintettel arra, hogy a tanulók feltehetően kevés saját tapasztalattal rendelkeznek a témával kapcsolatban, kiemelt szerepe van az írásos, képi forrásoknak, információhordozóknak

I/b A hagyomány és a szokás fogalmak értelmezésére a következő megoldásokat javasoljuk:

1. Mindkét feladatot elvégzik a csoportok.

2. Választás alapján a csoportok fele a saját értelmezést, a másik fele a segédeszközökkel való meghatározást végzi. A feladat végeztével összehasonlítják a fogalmak meghatározását.

A mozaik megoldás azt jelenti, hogy a két fogalmat és a rendelkezésre álló eszközöket osztják fel egymás között.

II/a Ósi hagyományok, keresztény ünnepek, szokások feldolgozásának módszerei a következők lehetnek:

1. Először az ősi hagyományokat dolgozzák fel a csoportok, előzetes témaegyeztetés alapján –pl. őseMBER jósló hagyománya, varázsszertartás, indián gyógyító stb.; majd ugyanígy a keresztény hagyományokat is. A csoportok lehetőleg minél több eszközt, formát használjanak fel a bemutatásra.

2. Egy időben, párhuzamosan a csoportok fele az egyiket, másik fele a másikat dolgozza fel.

A modul mellékletei

A modulhoz nem tartozik melléklet.